

“АЙ ЭФ СООНС” ХХК НИЙ УЛААНБААТАР ХОТ, НАЛАЙХ ДҮҮРГИЙН
НУТАГТ ОРШИХ ЗУУН МОДНЫ ЭЛСНИЙ ОРДЫГ ИЛ АРГААР
АШИГЛАХ ТӨСӨЛ. ТӨСЛИЙН 2024 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН
ТАЙЛАН

АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ДУГААР: MV-001903
АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН РЕГИСТРИЙН ДУГААР: 2741288

БИЕЛЭЛТИЙГ ТАЙЛАГНАСАН:

“АЙ ЭФ СООНС” ХХК ЗАХИРАЛ

Ш.ЭНХЗАЯА

“АЙ ЭФ СООНС” ХХК

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЭРГЭЖИЛТЭН

Н.НАРАН

2024 ОН

ГАРЧИГ

БҮЛЭГ 1. ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	2
ТӨСЛИЙН ЗОРИЛГО	2
ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧИЙН МЭДЭЭЛЭЛ	2
ТӨСЛИЙН ХҮЧИН ЧАДАЛ	2
УУЛЫН АЖЛЫН ГОРИМ	2
ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН НӨӨЦ	3
УУРХАЙН АШИГЛАЛТЫН СИСТЕМ	3
Уурхайн ашиглалтын элементүүд	3
УУРХАЙН ДЭД БҮТЭЦ	4
Уурхайн барилга, байгууламж	4
Цахилгаан хангамж	5
Усан хангамж	5
БҮЛЭГ 2. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИХ ТАЛБАЙН БАЙРШИЛ, ФИЗИК ГАЗАРЗҮЙН НӨХЦӨЛ	6
ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИХ ТАЛБАЙН БАЙРШИЛ	6
ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙН ФИЗИК ГАЗАРЗҮЙН НӨХЦӨЛ	6
ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИХ ТАЛБАЙН ГАЗРЫН ГАДАРГЫН ӨНДӨРШИЛТ	8
БҮЛЭГ 3. УУР АМЬСГАЛ	9
АГААРЫН ТЕМПЕРАТУР	9
ХУР ТУНАДАС	10
АГААРЫН ЧИЙГШИЛ, %	11
ЦАГ АГААР	11
БҮЛЭГ 4. АГААРЫН ЧАНАР	13
АГААР БОХИРДУУЛАГЧ ЭХ ҮҮСВЭРҮҮД	13
АГААРЫН ЧАНАРЫН ЕРӨНХИЙ ТӨЛӨВ БАЙДАЛ	13
Хүхэрлэг хий (SO ₂)	13
Азотын давхар исэл (NO ₂)	14
PM 10 тоосонцор	14
PM 2.5 тоосонцор	14
БҮЛЭГ 5. 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	16
МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ	16
БҮЛЭГ 6. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ, АРИЛГАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ	
ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	18
БҮЛЭГ 7. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	22
БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗЫН БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ	
ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	22
БҮЛЭГ 8. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ	
ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	24
БҮЛЭГ 9. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	24
БҮЛЭГ 10. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	24
БҮЛЭГ 11. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	26
БҮЛЭГ 12. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР	28
БҮЛЭГ 13. УДИРДЛАГА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТАЛААР АВАХ АРГА ХЭМЖЭЭ	31
БҮЛЭГ 14. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ, ТҮҮНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ	
ОРОЛЦОГЧ, СОНИРХОГЧ ТАЛУУДАД ТАЙЛАГНАХ, ХЭЛЭЛЦҮҮЛЭХ ХУВААРЬ	33

БҮЛЭГ 1. ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

1.1 Төслийн нэр:

Улаанбаатар хот Налайх дүүргийн нутагт орших “Зуун мод элс” элсний ордыг ил уурхайн аргаар төсөл

1.2 Төслийн зорилго:

Улаанбаатар хотын Төмөр бетон заводын үндсэн түүхий эдийн нэг хэсэг болох элсээр хангах замаар барилгын материал үйлдвэрлэх боломж нөхцлийг бүрдүүлнэ.

1.3 Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мэдээлэл:

Аж ахуйн нэгжийн эрх: “Ай Эф Соонс” ХХК нь Монгол улсын 9011100037 тоот бүртгэлийн дугаар бүхий аж ахуйн нэгжийн гэрчилгээтэй.

Орд ашиглах тусгай зөвшөөрөл:

- 2007 оны 01 сарын 29 өдөр АМГТГ-аас 77 га талбайг авсан.
- 2008 оны 03 сарын 04 өдөр талбайн хэмжээнээс 65.52 га талбайг хэсэгчлэн буцааж өгсөн.
- “Ай Эф Соонс” ХХК-д 2008 онд ГУУКГ-ын даргын шийдвэрээр шилжүүлэн олгосон байна.

Тусгай зөвшөөрлийн дугаар MV-001903. Тусгай зөвшөөрлийн талбай нь хойд талаараа Мон-Элс ХХК /MV-000883/, урд талаараа Сэрүүн сэлбэ ХХК /MV-013323/-тай хиллэдэг.

Төсөл хэрэгжүүлэгч	“Ай эф соонс” ХХК
Улсын бүртгэлийн дугаар	9011100037
Регистрийн дугаар	2741288
Тусгай зөвшөөрлийн дугаар	MV-017191.
Хаяг	Сүхбаатар дүүрэг, 1-р хороо энхтайвны өргөн чөлөө 13/3 Авзага трейп ХХК-ийн байр 804 тоот
Утас	99602435

Хүснэгт №. 1 Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мэдээлэл

1.4 Төслийн хүчин чадал:

Төслийн хүчин чадал 40.0 мян.м3 /жил бөгөөд төслийн үргэлжлэх хугацаа 5 жил байна.

Зуун модны элсний орд нь ил уурхайн аргаар, автотээвэртэй ашиглалтын системтэйгээр 2010 оноос хойш ашиглалтын үйл ажиллагааг явуулж байна. 2024 оны 1 дүгээр сарын 1-ний байдлаар 2023 оны ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлангаар баталгаажсан бодитой В зэргээр 169.75 мян.м 3 элс үлдсэн байна.

1.5 Уулын ажлын горим

“Зуун модны элс” элсний ил уурхай нь улирлын чанартай үйл ажиллагаа явуулдаг бөгөөд 5 дугаар сарын 01-ний өдрөөс 10 дугаар сарын 01-ний өдөр хүртэл ажилладаг. Уурхайн ажлын горимд жилд амрах баяр ёслолын хоног, цаг агаарын хүндрэлийн хоног, мөн тоног төхөөрөмжийн засвар үйлчилгээний хоногуудыг тус тус оруулан тооцлоо.

Хүснэгт 1 Ил уурхайн ажлын горим

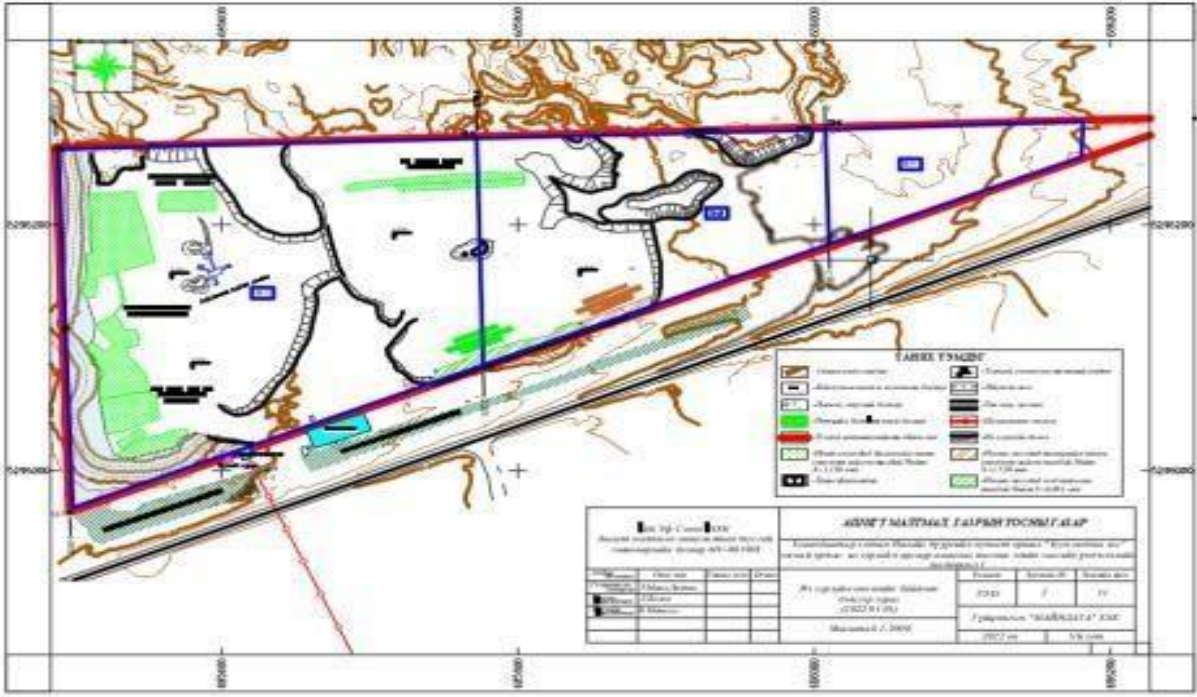
Үзүүлэлт	Хоног
Календарь хоног	365
Хүйтний улирлын түр зогсох хоног	181
Цаг агаарын хүндрэл	5
Техникийн засвар үйлчилгээ	5
Баяр ёслолын хоног	7
Жилд ажиллах хоног	164

ГҮЙЦЭТГЭСЭН: “АЙ ЭФ СООНС” ХХК

Хоногт ажиллах ээлжийн тоо	1
Ээлжийн үргэлжлэх хугацаа	8

1.6 Үйлдвэрлэлийн нөөц

Зуун модны элс” элсний ордын нөөцийг бодитой В зэргээр 632.7 мян.м3 , хайрга, элсний хольцын давхаргын нөөцийг С зэргээр 187.7 мян.м3 гэж тогтоон Монгол улсын ашигт малтмалын нөөцийн нэгдсэн тоо бүртгэлд бүртгүүлсэн байна.

Зураг 1 Ил уурхайн дэвсгэр зураг

1.7 Уурхайн ашиглалтын систем

Зуун модны элсний орд нь ил уурхайн аргаар, автотээвэртэй ашиглалтын системтэйгээр 2010 оноос хойш ашиглалтын үйл ажиллагааг явуулж байна. 2024 оны 1 дүгээр сарын 1-ний байдлаар 2023 оны ашиглалтын үйл ажиллагааны тайлангаар баталгаажсан бодитой В зэргээр 169.75 мян.м 3 элс үлдсэн байна.

1.6.1 Уурхайн ашиглалтын элементүүд

Доголын өндөр: Ордын элсний давхарга нь харьцангуй бага зузаантай, мөн хуулах хөрсний зузаан дунджаар 0.15 м, зарим хэсэгтээ хөрсний давхарга байхгүй тул ордыг олборлолтын 1 доголоор ашиглах ба доголын өндөр ордын геологийн тогтцоос хамааран 3.5-8.5 м байна.

Доголын хажуугийн өнцөг: Доголын хажуугийн өнцгийг чулуулгийн тогтворжилтоос хамааруулан 40 градус байхаар сонгосон.

Уурхайн замын өргөн: Уурхайн замын өргөнийг тухайн замаар явах тоног төхөөрөмжийн

овор хэмжээнээс хамааруулан 10 м байхаар тооцсон

Хүснэгт 2 ил уурхайн үндсэн хэмжээсүүд

№	Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Утга
1	Ил уурхайн ажлын доголын өндөр	М	3.5-8.5
2	Доголын хажуугийн өнцөг	Градус	40
3	Траншейн замын өргөн	М	10
4	Траншейн дагуу налуу	Хувь	90

1.7 Уурхайн дэд бүтэц

1.7.1 Уурхайн барилга, байгууламж

“Зуун модны элс” ордын уурхайн барилга байгууламж, ашиглалтын үеийн үйл ажиллагаанд шаардагдах эрчим хүчний хангамж, засвар үйлчилгээ зэрэг дэд бүтцийн барилга байна.

Хүснэгт 3 Барилга байгууламж хийц бүтэц

№	Нэр	Хийц, бүрдэл	Тоо, ш
1	Ажилчдын байр	Сэндвич	1
2	Хоолны байр	Сэндвич	1
3	Халуун усны байр	Сэндвич	1
4	Бараа материалын агуулах	Сэндвич	1
7	Харуул хамгаалалтын байр	Сэндвич	1
	Дүн		5

Зураг 2 Ажилчдын амрах байр

Зураг 3 Сэлбэг материал, хувцас солих өрөө

1.8.3 Цахилгаан хангамж

2009 онд “Электросеть проект” ХХК-иар уурхайн цахилгаан хангамжийн техник - ажлын зургийг хийлгэж, техникийн нөхцөлийг УБЦТСүлжээ ХК баталсан байна. Цахилгаан угсралтын ажлыг мэргэжлийн байгууллагаар, зохих стандартын дагуу хийлгүүлж улсын комисст 2010 онд хүлээлгэн өгсөн.

Орд дээрх бууруулах дэд станцыг 300 м урттай 35кВ-ын агаарын шугамаар тэжээгддэг.

Уурхайн цахилгааны гол хэрэглэгч нь шигшигч, конвейер болон гүний усны насос, засварын цех, бусад жижиг хэрэглэгчид байна. Мөн элсний шигшүүр, засварын талбай, автомашины зогсоол, ажилчдын сууц болон бусад байгууламж, явган зорчигчдын талбай зэргийг харанхуй үед гэрэлтүүлэх гэрэлтүүлэг байна.

1.8.4 Усан хангамж

Налайхын Зуун модны элсний орд нь гидрогеологийн хувьд энгийн нөхцөлд оршдог. Элсний ордын орчимд гадаргын усан сүлжээ байхгүй, уурхайн усны хэрэгцээг гүний худгаар хангадаг. Гүний худгийг тусгай зөвшөөрлийн талбайд элсний чулуулгийн ул гарсан хэсгээс доош ус агуулагч давхарга хүртэл 30-40 м гүн өрөмдөж, уг худгаар үйлдвэрлэлийн болон ахуйн хэрэгцээний усыг хангадаг.

- Эзэмшигч байгууллага: “Ай эф Соонс” ХХК
- Худаг гаргасан байгууллага: “Эрдэнэдрийлинг” ХХК
- Худгийн байршлын солбилцол: 107°18' 35", 47°47' 33"
- Үнэмлэхүй өндөр: 1417м
- Цооногийн гүн: 40м
- Усны ундарга: 1.6 л/сек

БҮЛЭГ 2. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИХ ТАЛБАЙН БАЙРШИЛ, ФИЗИК ГАЗАРЗҮЙН НӨХЦӨЛ
2.1 Төсөл хэрэгжих талбайн байршил

“Зуун модны элс” элсний орд нь Улаанбаатар хотын Налайх дүүргийн нутагт орших ба Улаанбаатар хотоос 50 км, Налайх дүүргээс 18 км зайд байрлана.

Хүснэгт 4 MV-001903 тусгай зөвшөөрлийн солбицол

Цэгийн дугаар	Уртраг	Өргөрөг
1	107° 29' 13.58"	47° 47' 34.76"
2	107° 28' 36.37"	47° 47' 25.16"
3	107° 28' 36.37"	47° 47' 34.76"

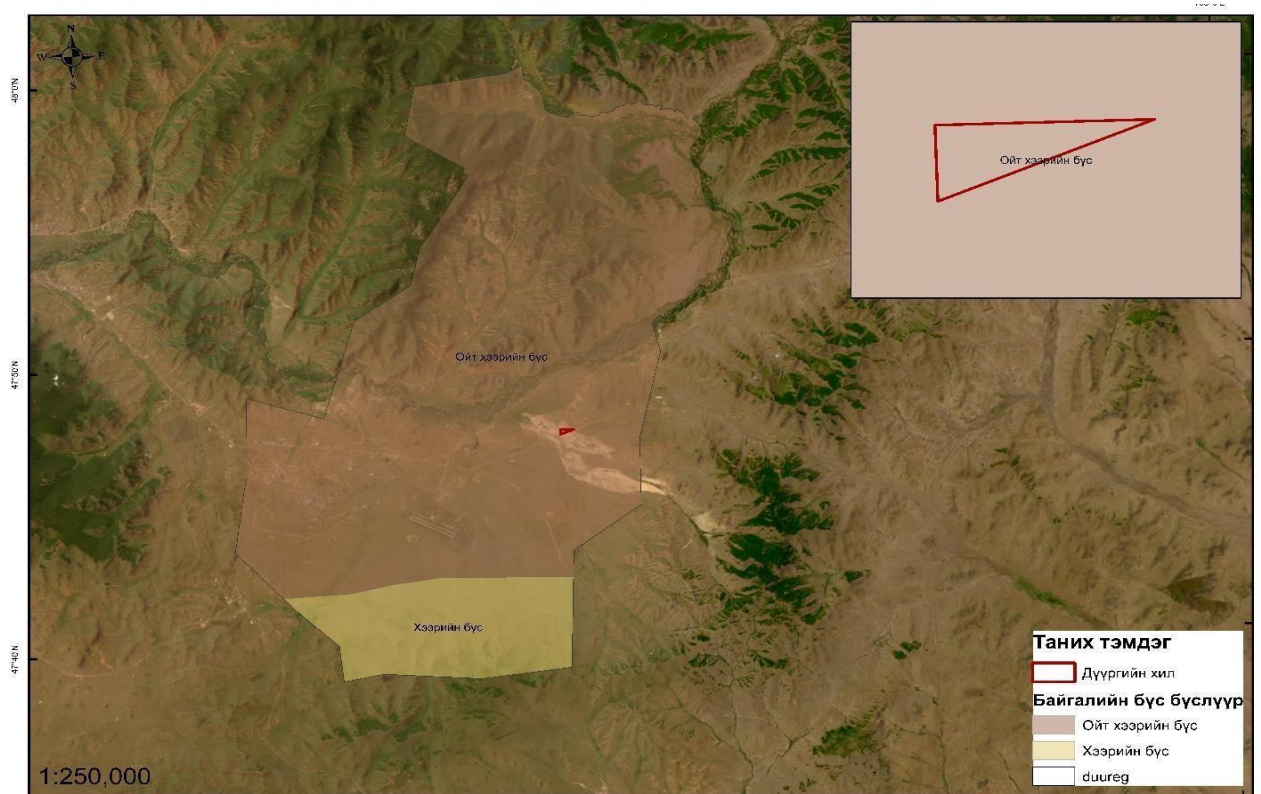

Зураг 4 Төслийн талбайн зураг

2.2 Төслийн талбайн физик газарзүйн нөхцөл

Физик газарзүй: Судалгааны талбай нийтдээ Хэнтийн нурууны баруун урд үзүүрт хамаарах бөгөөд Туул гол болон түүний цутгалуудын хөндийнүүдээс бүрдэнэ. Эдгээр нь дунд зэргийн өндөртэй уулсаар хүрээлэгддэг. Талбайн баруун талд 2,268 м үнэмлэхүй өндөртэй Богд уул, 1,833 м үнэмлэхүй өндөртэй Баянзүрх уулууд оршдог. Талбайн хойд захаар эгц дээш тогтсон хадан цохио маягийн Горхийн (2,120 м) уулс Туулын дагуу сунаж тогтсон. Уулаас эх авсан булгууд нийлж Горхийн голыг бүрдүүлэн Туул голд Налайхын хотгор орчимд цутгана.

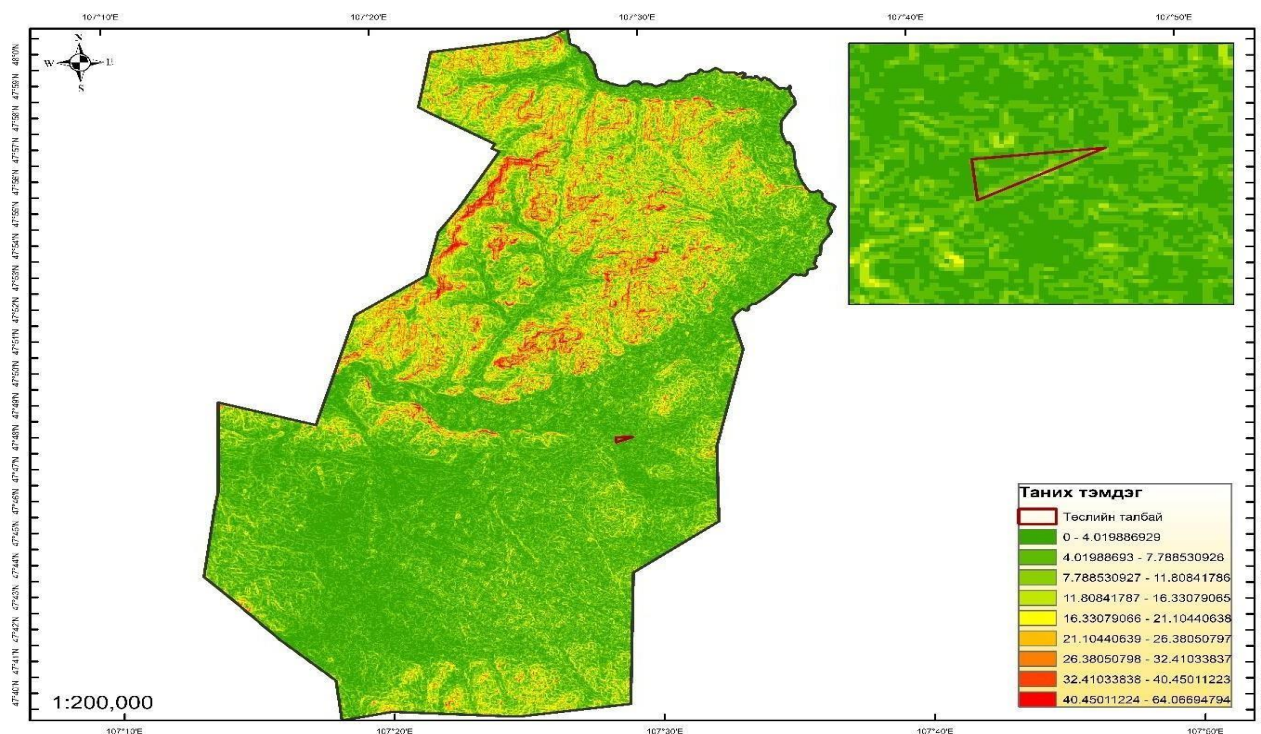
Газарзүй: Монгол орны физик газарзүйн мужлалаар Хэнтийн уулсын баруун урд хэсэгт уртаараа 20км, өргөнөөрөө 10 км хүртэл үргэлжлэх ба Налайхын хотгорт хамаарагдана. Уул зүйн хэлбэршлийн хувьд далайн түвшнээс дээш 1400-1550м өргөгдсөн хотгор гүдгэр хэв шинжтэй, намхан бэсрэг уулсын толгодорхог гадаргуутай юм.

Зураг 5 Байгалийн бүс бүслүүр

2.3 Төслийн талбайн газрын гадаргын налуужилт:

Газрын гадаргын налуу нь суурьшлын бүс газрын барилга, байгууламж барьж байгуулахад ихээхэн нөлөөтэй болохыг зураг төсөл боловсруулах, барилга байгууламжбарих талбайн бэлтгэл, газар шорооны ажилтай шууд холбож үздэг. Газрын гадаргынналуу ихсэх тутам газар шорооны ажлын хэмжээ мөн төдий чинээ нэмэгддэгтэйхолбоотой.Иймд газрын гадаргын налуугийн олон төрөл байдал нь хот төлөвлөлтийн үүднээсэзлэхүүн, орон зайн төлөвлөлтөд өвөрмөц үүрэг гүйцэтгэх нь маргаангүй бөгөөд хот,суурингийн янз бүрийн үүрэг зориулалтын бүсүүдийг гадаргын налуугийн хүчин зүйл,тухайн суурингийн онцлог байдалтай уялдуулан төлөвлөж барьж байгуулах нь зүйтэй юм.

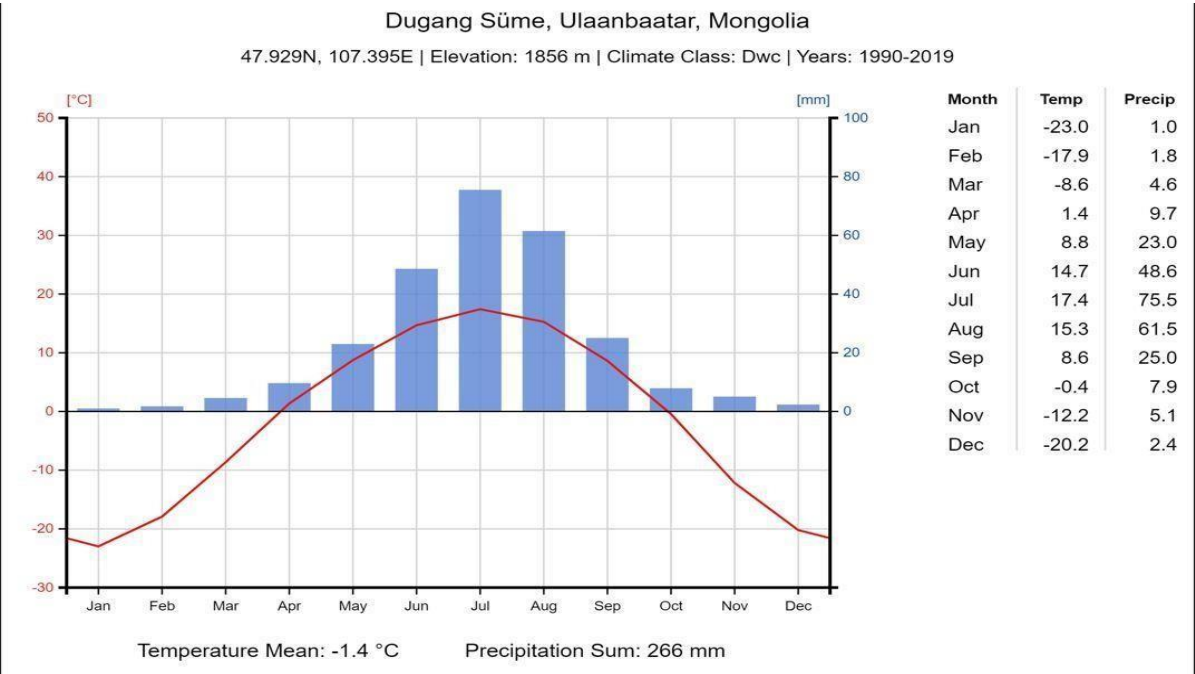
Зураг 6 Газрын гадаргын налуужилт

2.4 Төсөл хэрэгжих талбайн газрын гадаргын өндөршилт:

Хот, суурингийн байрлаж буй газрын өндөржилт ихсэх тутам агаарын хүчилтөрөгчийн агуулга болон температур буурч, өдөр шөнийн температурын зөрүү огцомсч, салхины хүч ширүүсэн, агаарын хуурайшил нэмэгдэн, цаг уурын бусад өөрчлөлтүүдээс шалтгаалж, оршин суугчдын ая тухтай байдал алдагдан, эрүүл мэндэд нөлөөлөхөөс гадна барилга байгууламжийн ашиглалтад сөрөг үр дүн үзүүлдэг байна. Эмнэлэг-биологийн шаардлагаас үндэслэн, хот байгуулалтын хувьд далайн түвшнээс дээш 1500 м хүртэл өндөржилттэй бол тохиромжтой, 1500-2500 м хүртэл хязгаарлагдмал тохиромжтой, 2500 м-ээс дээш тохиромж муутай нөхцөлд үнэлэгдэж байна.

БҮЛЭГ 3. УУР АМЬСГАЛ

Улаанбаатар хот нь эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай. Уур амьсгалын үзүүлэлтүүд нь тэгш химийн хуваарилалттай, чийглэг зэврүүн зун, хахир өвөлтэй уур амьсгалын мужид багтах бөгөөд уур амьсгалын нөхцөлийн хувьд чийгийн хангамж 1- ээс их, нэмэх температурын нийлбэр буюу дулаан хангамж нь 15000С-ээс их нутаг болно.

Зураг 7 Уур амьсгал

Хүснэгтэд үзүүлснээр агаарын температур, хур тунадасны дундаж хэмжээ 7 дугаар сард 17.4⁰С 75.5мм их , 1-р сард -23.0⁰С 1.0 мм бага үзүүлэлттэй байна

3.1 Агаарын температур

Жилийн дундаж агаарын температур төв хэсэгтээ -4.0⁰С- ээс хүйтэн байх боловч газрын гадаргаас ихээхэн шалтгаалж өөр байна.

Хүснэгт 5 Сарын дундаж агаарын температурын үзүүлэлт

Статистик үзүүлэлт	1	2	3	4	5	6	7	8
Дундаж	-27.6	-30.7	-15.3	2.9	17.1	18.9	19.8	18

График 1 Агаарын температур

3.2 Хур тунадас

Хилд унах хур тунадасны нийлбэр олон жилийн дунджаар 350 орчим мм байхаас,95-97 хувь нь дулааны улиралд унах ба олон жилийн нийлбэрийн дундаж нь 100-120мм

Статистик үзүүлэлт	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Нийт
Нийлбэр	2.1	3	6.3	11.7	27.7	63.7	94	85.1	33.4	10.4	5.4	2.8	345.7

График 2 Хур тунадасны сарын дундаж үзүүлэлт
2024 оны байдлаар Тэрэлж өртөө орчим 335,7 мм хур тунадас унасан байна. үүнээс харахад төслийн талбай орчим хур тунадас харьцангуй сайн ордог бүс нутагт хамаарна. 2024 оны байдлаар нийт орсон хур тунадасны 77,2% нь 5-9-р сарын хооронд бороо хэлбэрээр орсон байна. төслийн талбай орчим

2024 оны байдлаар хамгийн их хур тунадас орсон сар нь 7-р сар 98 мм бол хамгийн бага хур тунадас унасан сар нь 1-р сард 2,6 мм байна.

3.3 Агаарын чийгшил, %

Харьцангуй чийгшил нь тухайн агаар чийгээр хангахад шаардагдах чийгийн хэмжээний хэдэн хувийг эзэлж байгааг илэрхийлнэ. Энэ нь тухайн газар нутгийн уур амьсгалын чийглэг буюу хуурай болохын шинж төлөвийг илэрхийлэх маш чухал үзүүлэлт бөгөөд түүнийг уур амьсгалын судалгаанд өргөн хэрэглэдэг. Харьцангуй чийгшил нь 7,12,1 саруудад их байдаг нь дулааны улирлын хур тунадас их ордогтой, өвөл манай оронд хүйтрэхэд агаарын чийг агуулах чадвар багасдагаар тайлбарлагдана. Жилийн дундаж харьцангуй чийгшил 70-75% хүрч хамгийн хуурай хаврын улиралд 45-55% байна. Энэ бүс нутагт хуурай өдөр 15-20 өдөр тохиолдож байхад 30-40 өдөр нь 80%-иас дээш чийгтэй байдаг. Зарим жилд өдрийн харьцангуй чийгшил 10%-иас доош орох тохиолдол гарч байсан байна.

График №. 1 Салхины хурд

3.4 Цаг агаар

Төслийн талбайн орчим сүүлийн 72 цагийн цаг агаарын мэдээгээр 7-р сарын 19ны 14цаг орчимын үед хамгийн өндөр халсан төлөв ажиглагдаж байна. Харин салхины хурд 14 цаг орчмын үед 6м/с хурдтай байна.

Нийслэл – Налайх дүүрэг (Станц: Тэрэлж)

График 3 Цаг агаар

БҮЛЭГ 4, АГААРЫН ЧАНАР

4.1 Агаар бохирдуулагч эх үүсвэрүүд

Төслийн талбай орчим нь хур бороотой зунтай, хүйтэн өвөлтэй мужид багтдаг бөгөөд үе үе эрс хүйтрэх, ган зуд болох зэргээр цаг агаарын эрс тэс байдал, салхины зонхилох чиглэлийн давтагдал, цасан ба шороон шуурга, хүчтэй салхи, салхины ачаалал нь байгалийн гаралтай тоос шорооны бохирдол тархах гол хүчин зүйл болдог. Төсөл хэрэгжих талбай орчимд агаарын бохирдуулагчдын нэг үзүүлэлт болох тоосны гол эх үүсвэр нь байгалийн тоос шороо, машины хөдөлгөөнөөс ялгарах, гэр хорооллын зуух яндангаас гарах хорт утаа зэрэг юм.

4.2. Агаарын чанарын ерөнхий төлөв байдал

4.2.1 Хүхэрлэг хий (SO_2)

Улаанбаатар хотын агаар дахь бохирдуулах бодисын дундаж агууламж нь 2024 оны 7-р сарын 1-ний өдрөөс 08-р сарын 6-ний өдрийн байдлаар хүхэрлэг хий (SO_2) тоосонцор нь хүлцэх агууламжаас хэтрээгүй байна. /Улаанбаатар хотын нэгдсэн дүнг ашиглав/

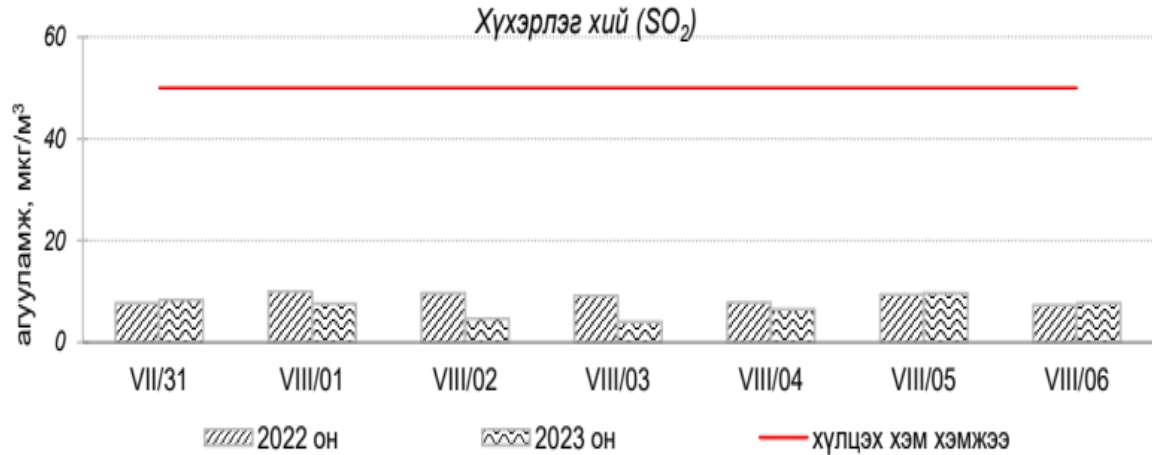

График №. 1 Хүхэрлэг хийн хэмжээ

4.2.2 Азотын давхар исэл (NO_2)

Улаанбаатар хотын агаар дахь бохирдуулах бодисын дундаж агууламж нь 2024 оны 07-р сарын 31-ний өдрөөс 08-р сарын 06-ний байдлаар Азотын давхар исэл (NO_2) тоосонцор нь хүлцэх агууламжаас хэтрээгүй байна. /Улаанбаатар хотын нэгдсэн дүнг ашиглав/

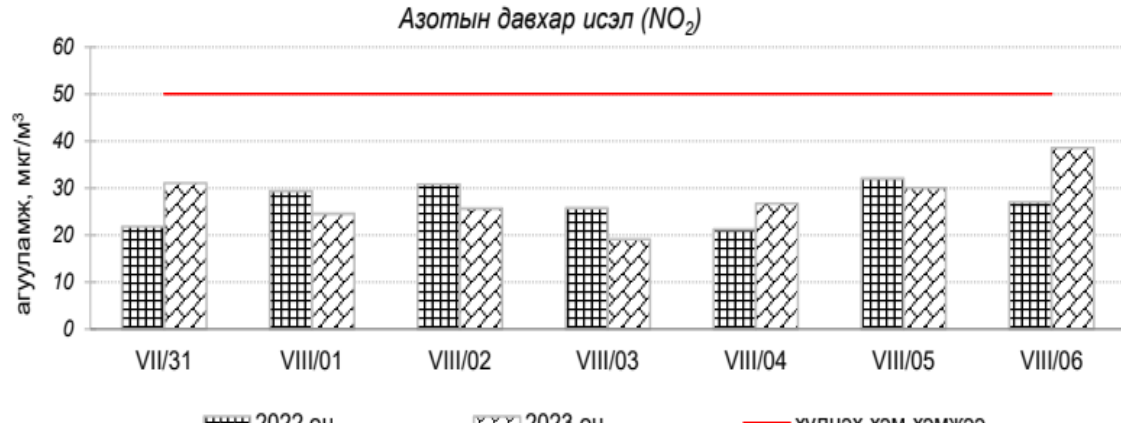

График №. 2 Азотын давхар исэлийн хэмжээ

4.2.3 PM 10 тоосонцор

Улаанбаатар хотын агаар дахь бохирдуулах бодисын дундаж агууламж нь 2024 оны 07-р сарын 31-ний өдрөөс 08-р сарын 06-ний өдрийн байдлаар PM 10 тоосонцор нь тоосонцор нь хүлцэх агууламжаас хэтрээгүй байна. /Улаанбаатар хотын нэгдсэн дүнг ашиглав/

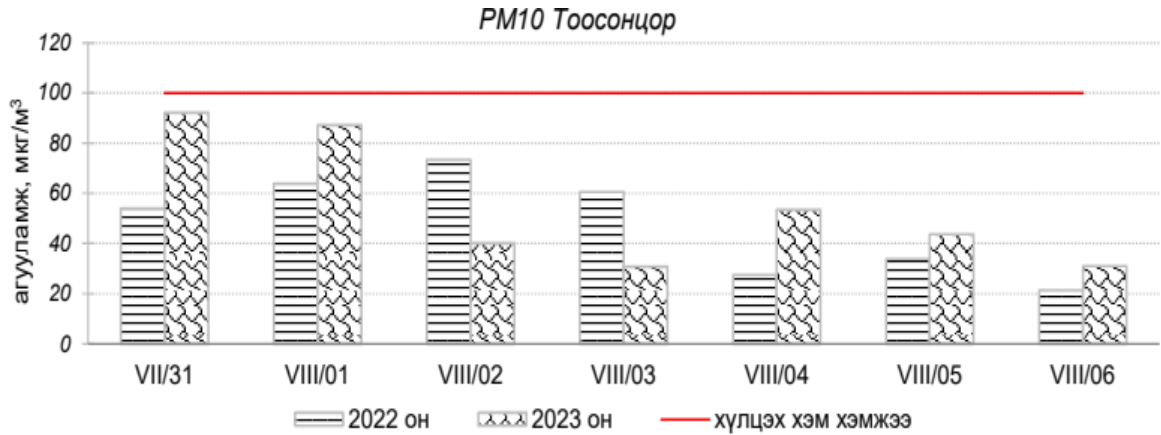

График №. 3 PM 10 тоосонцорын хэмжээ

4.2.4 PM 2.5 тоосонцор

Улаанбаатар хотын агаар дахь бохирдуулах бодисын дундаж агууламж нь 2024 оны 07-р сарын 31-ний өдрөөс 08-р сарын 06-ний өдрийн байдлаар PM 2.5 тоосонцор нь хүлцэх агууламжаас хэтрээгүй байна. /Улаанбаатар хотын нэгдсэн дүнг ашиглав/

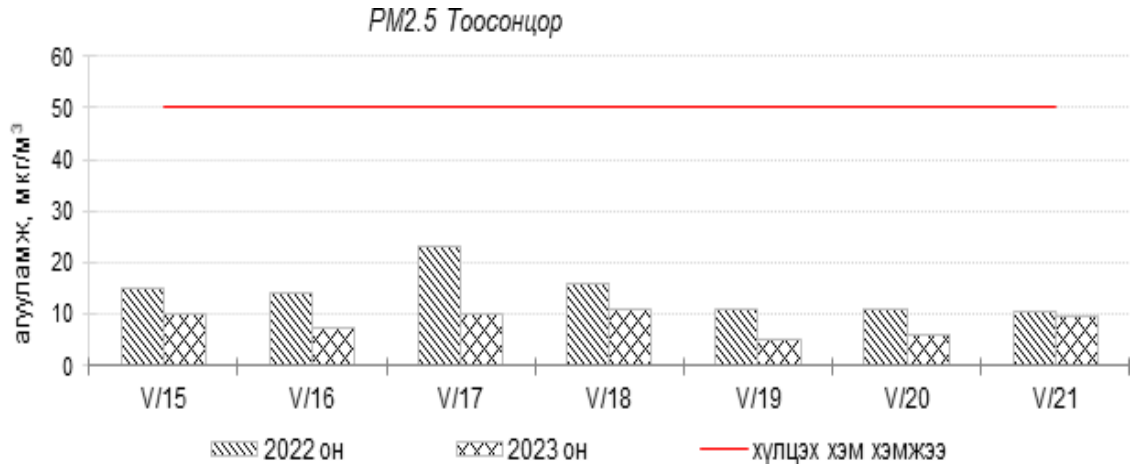

График №. 4 PM 2.5 тоосонцорын хэмжээ

Төсөл хэрэгжих цахилгаан станц орчим 2024 оны 07-р сарын 31-ний өдрөөс 08-р сарын 06-ний өдрийн нарийвчилсан хэмжилтийн үр дүнгээр 07-р сарын 31 болон 08-р сарын 01-ны өдрүүдэд бага бохирдолтой. Харин 08-р сарын 02, 03, 06-ны өдрүүдэд цэвэр, 08-р сарын 04, 05-ны өдөр хэвийн түвшинд байсан байна.

Дүгнэлт

Агаарын чанарын үзүүлэлт тус бүрийн хэмжилтийг МУ-ын АГААРЫН ЧАНАР. ТЕХНИКИЙН ЕРӨНХИЙ ШААРДЛАГА. MNS4585:2016 стандарттай харьцуулж агаарын чанарыг тодорхойлсон ба дээрхи үзүүлэлтийг стандарттай харьцуулсан болон индексээр тооцсон дүнгээс үзвэл, хүлцэх агууламжаас хэтрээгүй буюу цэвэр байхын зэрэгцээ хүний эрүүл мэндэд ямар нэгэн сөрөг нөлөөгүй байна. Судалгаагаар тус төсөл хэрэгжих талбайн ургамлан нөмрөг талхлагдаагүй, 20-30 хувийг ойн төгөл эзлэж байсан тул агаарын бохирдол бага байсан.

БҮЛЭГ 5. 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

5.1 Менежментийн төлөвлөгөөний гол зорилт

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэх үндсэн зорилго бүхий эрхзүйн баримт бичиг юм.

“Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль”-ийн шинэчилсэн найруулгад зааснаар аливаа төслийг хэрэгжүүлэхдээ байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний үр дүнд үндэслэн түүнийг гүйцэтгэсэн мэргэжлийн байгууллага-үнэлгээний эрх бүхий аж ахуйн нэгж боловсруулан, улмаар төсөл хэрэгжүүлэгчтэй зөвшилцөн, ерөнхий үнэлгээг хийсэн байгууллагаар хянуулах, батлагдсаны дараа хэрэгжилтийг хангаж ажиллах үүргийг тухайн төсөл хэрэгжүүлэгч хүлээхээр тусгасан.

1. Тус төслийн шууд ба шууд бус сөрөг нөлөөллийг бууруулах, улмаар арилгах, нөхөн сэргээх үйл ажиллагааг тусгасан сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө, нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө зэргийг тусгасан байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө;
2. Мөн тус төслийн байгаль хамгаалах төлөвлөгөөнд тусгагдсан арга хэмжээ хэрхэн үр дүнтэй болсон эсэх, шаардлагатай үед нэмэлт арга хэмжээ авах зорилгоор төслийн үргэлжлэх бүхий л хугацааны турш хэрэгжүүлэх орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг тус тус боловсруулсан болно.

Ингэхдээ, төсөл хэрэгжүүлэгч тухайн арга хэмжээ бүрийг хэрэгжүүлж болохуйц, бодиттой арга хэмжээг төлөвлөн тусгахыг эрхэм болголоо.

Тус төслийн 2023 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29-ны өдрийн А/618 тоот тушаалаар батлагдсан Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам, мөн сайдын 2014 оны 4 дүгээр сарын 10-ны өдрийн А-117 тоот тушаалаар батлагдсан аргачлалыг баримтлан боловсруулсан бөгөөд төслийн үйл ажиллагааны онцлог, байршил зэргээс шалтгаалан байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд багтах дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ, нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээ, түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө зэрэг ажлууд хийгдэхгүй болно. Харин нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө болон эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөг тус тус оруулсан болно.

Энэхүү байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө, нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр, тус байгаль орчны

менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах хуваарь зэрэг ажлууд багтсан бөгөөд төслийн 2023 оны менежментийн төлөвлөгөөний ажилд зарцуулахаар төсөвлөв. Төсөл хэрэгжүүлэгч нь жил бүрийн 11 дугаар сарын 01-ний дотор тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг төлөвлөгөөнд тусгасан арга хэмжээний дагуу гаргаж, дараа оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний төслийг 12 сарын 30-ны дотор холбогдох байгууллагад хүргүүлж байх зайлшгүй шаардлагатай болно.

№	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө	Нийт зардал /мян.төг/
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арилгах арга хэмжээний төлөвлөгөө	1.2
2	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	-
3	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө	-
4	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	-
5	Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	0.5
6	Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	1.0
7	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	0.7
8	Удирдлага зохион байгуулалтын талаар авах арга хэмжээ	0.6
9	БОМТ-ыг оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө	-
10	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээний төлөвлөгөө	-
	2024 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нийт зардал	4.0

БҮЛЭГ 6. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ, АРИЛГАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хүснэгт №.2 Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө болон түүний задаргаа тайлан

N	Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Төлөвлөгөө	Нэгжийн зардал мян.төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, мян.төг	Тайлбар	Гүйцэтгэл
1		НЭГ. АГААР МАНДАЛД ҮЗҮҮЛЭХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ							

Тоосжилт болон бохирдуулагч хийн нөлөөгөөр орчны агаар бохирдох	Уурхайн зам талбай, шигшүүрийн орчны усалгааны хэмжээ гориммыг сар улирлаар оновчтой тогтоох	Ашиглалтын талбай хөдөлгөөнт хэсэг / 2га /	Хаврын болон намрын хуурай үер услах	25.000	4, 5 сард долоо хоног тутамд зам уурхайн талбайг 5 удаа усалсан	Ү.А-ны зардлаар ус, цахилгаан, цалин/ 25000 х 5= 125.0 м/төг.	Уурхайн зам талбайг усалж байна	
	Уурхайд орж гарах машин, ачилт хийх шигших хоорондын зайг тоосны сарнилттай уялдуулах	Ашиглалтын талбайд	Ачаалал ихтэй үед	Зардал тооцоогүй	Ажилласан өдрүүд цөөн ачаалал бага байв	Ү.А-ны зардлаар	Уурхайд орж гарах ачилт хийх шигших хоорондын зайг тоосны сарнилттай уялдуулж ажиллаж байна.	
	Хүнд машин механизмын утааны хэмжээг стандартын шаардлага хангах хэмжээнд байлгах, үзлэг шалгалтыг хийх засвар үйлчилгээг тогтмол хийх	Хүнд даацын авто машин, ковш	Оношлогоонд хамруулах, засвар үйлчилгээг цаг тухай бүр хийх		жилд	ҮА-ны Зардалд 1,6 сая төгрөг	Оношлогоонд 2 машин, засвар, үйлчилгээ тос, тосолгоог байнга хийв	
	Элс ачсаны дараа машинаа бүтээлгээр бүтэн хучиж байхыг өөрийн болон гадны машины жолооч операторт хэвшүүлэх	Элс ачсан машинд	-	Зардал гаргахгүй арга хэмжээ	-	Осол эрсдлийн менежментийн зардлаар	гадны машины жолооч операторт хэвшүүлж ажиллаж байна.	

	Сул зогсолтын үед том оврын авто машин, ковшийг асаалттай байлгахыг хязгаарлах	ковш	Байнга	Зардалгүй арга хэмжээ			Хяналт тавьж жолооч нарт байнга анхааруулж ажиллаж байна.	
	Ажилчдыг тоосноос эрүүл мэндээ хамгаалах хэрэгсэл хүнсээр Хангах сургалт, зөвлөгөө өгөх	Төслийн хэмжээнд	Тоосноос хамгаалах хэрэгсэл авах			86 мян.төг	Тоосноос хамгаалах хэрэгсэл авсан	
	Автомашин техникийн кабины бүрэн бүтэн байдал, тоос нэврүүлж байгаа эсэхийг хянах	Төслийн хэмжээнд				Тухай бүр	Автомашин техникийн кабины бүрэн бүтэн байдлыг тогтмол шалган ажиллаж байна.	
ХОЁР.ХӨРСӨН БҮРХЭВЧ, ГАДАРГЫН ХЭЛБЭР ТӨРХӨНД ҮЗҮҮЛЭХ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ								

хөрсний бүтэц найрлагад өөрчлөлт орох, хог хаягдал, тоосжилт оос бохирдол үүсгэх, хүнд даацын машин механизм ууд олон салаа зам гаргаж хөрс болон ургамлыг гэмтээх. Авто тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн өөр тоосжилт үүсэх, сул шороо бүхий газруудаас тоос босох	Уурхайн орох гараг болон кемп орчмын замыг сайжруулах, олон салаа зам гарахаас сэргийлж тэмдэгжүүлэх ажилчдад зөвлөгөө өгөх	Кемп орчим	хавар ажил эхлэхээс өмнө	шороон зам сайжруулах шаардлага	2 тэмдэг 224,0 мян. төгрөг, бусад зардал жишиг нормоор	Уурхайд орох гарах болон кемпийн доторхи зам талбайг тэмдэгжүүлсэн.	
	Олон салаа зам гарахаас сэргийлж нэмж хашаа татах тоосжилт хөрс бохирдохоос сэргийлэх	30м	хавар ажил эхлэхээс өмнө болон 5-р сард			2023 онд татсан хашааны нурсан хэсгээр нэмж хашаа сэлбэж татав.	
	Засмал замаас кемп орох замын арчилгаа / хөрс гадаргад нөлөөлөх байдлыг багасгах/	Үйл ажиллагааны турш	-		600 мян		
	Шатах тослох материалыг хадгалах байрыг сайжруулах	Төслийн хүрээнд	-		-	Шатах тослох материалыг зориулалтын саванд хийн хадгалж, Ажилласан тос маслыг тушаах гэрээг байгуулсан.	
	Шатах тослох материалыг хадгалалтыг сайжруулж асгарч бохирдуулахаас хамгаалах		-		100 мян	Шинээр 4ш шатахуун, тос, тослох хадгалах сав-20л	

	Байгааль орчныг хамгаалах талаар ажилчдад зөвлөгөө өгөх	Төслийн талбайд	-		-	Байгааль орчныг хамгаалах талаар ажилчдад зөвлөгөө өгч сургалт орсон	
	Кемпийн орчинд том оврын машины хурдыг бууруулах арга хэмжээ авах	Уурхайн орох зам			15 мян	Зам талбайд тэмдэг тэмдэглэгээ тавьсан	
	Автомашин, ковш зэрэг техникийн засвар үйлчилгээг нэг цэгт хийх замаар тос шатахуун асгаж, хөрс бохирдуулахаас хамгаалах	Кемп орчимд			Зардал тооцоогүй	Хашаан дотор цэг байгуулсан	
	Сэлбэг хэрэгслийг тусгай байранд хадгалах замаар хөрс бохирдуулахаас хамгаалах	Ажилчдын байрны хашаанд			100 мян	Хуучин байрыг засаж янзалсан	

		Хөрсний шинжилгээ хийлгэх	Уурхайн ойр орчим			90 мян	Ерөнхий шинжилгээ Ланд овнер хөрс судлалын лобариторид хийлгэсэн.	
		Газар ашигласны төлбөрийг тухай бүр төсөв төвлөрүүлэх	Төслийн хүрээнд				ҮА- зардлын дагуу 2024 оны төлбөрөө хугацаанд нь төлсөн	
3	Гурав. Усны нөөц, усны чанарт сөрөгөөр нөлөөлөхийг бууруулах							
	Гүний усыг ашигласнаар усны нөөц хомсдох, усны бохирдол, шатах	Унд ахуйн усны эх үүсвэрийн хамгаалалтын бүс тогтоох	Кемп орчим	жилд		ҮА- зардлын дагуу	Гүний худгийг тойруулан хашааг сэргээн засвар хийсэн	

ГҮЙЦЭТГЭСЭН: “АЙ ЭФ СООНС” ХХК

ДӨРӨВ. УРГАМАЛ, АМЬТАНД ҮЗҮҮЛЭХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭ

Амьтан ургамал хордох	Уурхайн эдэлбэр газрын хязгаараар мод тарих, зурваст олон наст ургамлын үр цацах замаар ургамлын нөмрөг үүсгэх	Хашаа татсан хэсэгт	Хавар, зун бороо орсны дараа		40мян	0.01 га-д Төслийн талбайд чацарганы мод тарьсан	
	Уурхайн орчимд зэрлэг ургамал ургахаас сэргийлэх	Уурхайн хог хаягдлын хүрээнд			600 мян		
	Уурхайн орчимд орж гарч байгаа амьтан шувуудын ажиглалт хийх , тэдгээрийн хөдөлгөөний талаар тэмдэглэл хөтлөх	Төслийн хүрээнд	байнга	Ажиглалт явуулах, намар чацаргана ургасан үед их хэмжээний шувуу ирдэг	Зардал гараагүй	Уурхайн орчимд орж гарч байгаа амьтан шувуудын ажиглалт хийх , тэдгээрийн хөдөлгөөний талаар тэмдэглэл хөтөлж, мод, бут сөөг, тариалах технологийн талаар судалгаа хийж тарьсан байна. Өвлийн улиралд туулай ганц нэгээр, харин болжмор үе үе үзэгдэж байгаа	
	Элс хайргагхаг хөрсөнд тариулж болох мод, бут сөөг, тариалах технологийн талаар судалгаа	Төслийн хүрээнд	Байнга		Зардал гараагүй		

5	ТАВ. ЭРҮҮЛ АХУЙН СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭ						
Ажиллагс адын эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлөх	Ажилчдыг эрүүл мэндийн үзлэг шинжилгээнд хамруулах	Төслийн хүрээнд	Жилд нэг удаа		200 мян	2024 онд 2 хүн хамруулсан.	
	Ахуйн нөхцөлд үзлэг хийж, сайжруулж байх	Ажилчдын амьдрах, амрах, хооллох байр	Жилд 1 удаа		150 мян	Ажилчдын амьдрах, амрах, хооллох байр зэргийг “Мөнх Ариусгал” ариутгалын газраар халдваргүйжүүлсэн	
	Сүү, сүүн бүтээгдэхүүн, элчлэг хоолны норм хэмжээг хянан үзэж, нэмэгдүүлэх, уурхайн дэргэд тарьсан чацарганы шүүсээр хангах	Нийт ажиллагсад				Эрүүл мэнд, аюулгүй ажиллагааны журмын хүрээнд Сүү, сүүн бүтээгдэхүүн, элчлэг хоолны норм хэмжээг хянан үзэж, нэмэгдүүлэх, уурхайн дэргэд тарьсан чацарганы шүүсээр хангасан	
	Ажлын хувцас, хамгаалалтын бүс, чихэвч, хошуувч зэргээр хангах				200 мян	Ажлын хувцас, чихэвч, хошуувч зэргээр хангасан	
	СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХАД ГАРГАСАН Нийт зардал					3.790.000 төгрөг	

БҮЛЭГ 7. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

6.1 Биологийн олон янзын байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Хүснэгт №. 3 Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ

№	Дүйцүүлэн хамгаалах зорилт	Хамгаалах арга хэмжээ	Төлөвлөгөө	Хэрэгжүүлэх давтамж	Хэрэгжүүлэх хугацаа (он), сая.төг	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
					2024		
1	НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ						
	Дүйцүүлэн хамгаалах ажил хийхгүй Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд	2-р блок, мөргөцөг Цэг 3 Налуу гаргах	Налуу гаргах	—	—	Үйл ажиллагааны зардлаар Олон наст ургамлын үр болон мод худалдан авсан	
		1-р блок, хажуу захаар мод худалдан авах	10 ширхэг бургас чацаргана		200 мян		
		Олон наст ургамлын үр авах	5 кг				
		Хар шороо худалдан авах	10 м3				

		2-р блок, мөргөцөг Цэг 3 Налуу гаргах			700 м ² 20м X 35м	1,1 сая төгрөг төгрөг /эксковатор түрээсээр/	
		Мод тарих хөдөлмөрий н бүтээмж дээшлүүлэх зорилгоор	модны нүх ухагч худалдаж авах			60 мян	
		Мод ургамлын арчилгаа				Усалгаа, сэлгээ, тогоо сэргээх гэх мэт ажилууд хийв	

БҮЛЭГ 8. ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

1	Ургамал устгах, өсөлт ургалт нь саарах, төрөл зүйл өөрчлөгдөх, биомасс багасгахаас хамгаалах	Ургамал устгах, төрөл зүйл өөрчлөгдөх, бүрхэц багасахаас хамгаалах, хяналт тавих	Ашиглалтын талбай болон зам дагуу тарьсан мод, хөрсний орчинд хяналт тавих	Байгалийн ургамлын тухай хуулийн 7-р зүйл		Мод, хөрсний тогтоцод хяналт тавьж, авах арга хэмжээг боловсруулж ажилласан.	
		Ургамлын нөмрөг нь нөлөөлөлд өртөхгүй талбайг хамгаалалт ад авах, хяналт тавих	Ашиглалтын талбайн гадна төв зам дагуу татсан 800 м урт хашааны талбайг сэлбэх засах		50 мян	Үхэр эвдэж нураасан Хашааг дахин сэлбэн зассан	
		Орон нутгийн удирдлагат ай тохирсон газарт хөрс хамгаалах, дүйцүүлэн хамгаалах тохиромжтой газар сонгох	Налайх дүүргийн нутаг дэвсгэр хогийн цэг болон бүтээн байгуулалтад оролцох	БОХ тухай хуулийн 31-р зүйл		Бүх нийтийн хог цэвэрлэгээнд хамт олноороо оролцсон	
		Орон нутагт тохижилт, зүлэгжүүлэлт хийх	Налайх дүүргийн 5-р хорооны төв хэсэгт			Хорооны тохижилт, зүлэгжүүлэлтэд оролцсон	
		Орон нутагт зам талбай тохижуулах	Налайх дүүрэг		700 мян	Дүүргийн онцгой байдлын албанд 3 машин элс ачиж өгөв	

		Зэрлэг ан амьтны хамгаалах, идэш тэжээлийн фондонд жил бүр тодорхой хэмжээгээр мөнгөн тусламж үзүүлэх		Богд Хан уулын ДЦГ		100 мян төг	Мөнгөн тусламж үзүүлсэн.
		Биологийн төрөл зүйлийг хамгаалах талаар ажилчдад зөвлөлгөө сургалт явуулах	Нийт ажиллагсад			Ажилчдад сургалт орсон.	

БҮЛЭГ 9. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Төслийн хүрээнд нүүлгэн шилжүүлэх үйл ажиллагаа хийгдэхгүй тул 2023 оны БОМТ-нд нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээ тусгагдаагүй болно.

БҮЛЭГ 10. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Тус төслийн талбайд одоогоор түүх, соёлын дурсгалт зүйл илрээгүй байна. Тус төслийн үйл ажиллагааны явцад археологи, палеонтологийн олдвор, түүх соёлын дурсгалт зүйлс илэрвэл үйл ажиллагаагаа түр зогсоож энэ тухай сум, дүүргийн засаг дарга, цагдаагийн болон уг асуудлыг эрхэлсэн эрдэм шинжилгээний байгууллагад нэн даруй мэдэгдэх ба цаашид Монгол улсын “Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль” болон бусад холбогдох хууль тогтоомжыг мөрдөн ажиллах шаардлагатай.

БҮЛЭГ 11. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Болзошгүй аюул, осол сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал	Нийт зардал (мян\төг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
Цаг агаарын үзэгдэл, ажилчдын хариуцлагагүй байдлаас шалтгаалан осол гарах	Цаг агаарын мэдээг байнга авч үйл ажиллагаатайгаа холбон ажиллах, болзошгүй ослоос урьдчилан сэргийлэх гарын авлагатай болгов	Төсөл хэрэгжүүлэгчийн удирдах ажилтан албан хаагчдад үүрэг даалгавар өгч ажиллав		Удирдлага зохион байгуулалтын арга хэмжээнд тусгагдсан		2024	Гамшгаас хамгаалах тухай хууль, Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль
	Ажилтан албан хаагчдад сургалт зохион байгуулах, аюулгүй ажиллагааны	Төслийн бүхий л үед хэрэгжүүлэх ХХАА-ны гарын авлагатай болов		Удирдлага зохион байгуулалтын арга хэмжээнд тусгагдсан		2024	

	талаарх мэдээллийг өгч байх, самбартай байх					
	Болзошгүй аюул ослын үед ашиглах багаж хэрэгсэл холбооны хэрэгсэлтэй болох	Ус, элс, шороо, хүрз цэвэрлэгээний бодис, холбооны хэрэгсэл гэх мэт		100 мян		2024
						2024
	Галын сараа байгуулав					
	Аваар ослын үед авран хамгаалах төлөвлөгөө боловсруулав					
	Байгаль орчныг хамгаалах талаар сургалтыг жилд нэг удаа зохион байгуулав					
	Шатах тослох материалыг стандартын шаардлага хангасан агуулахад хадгалах			300 мян		
Эрүүл мэнд	Ажилчдыг жилд 1 удаа эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулав			200 мян		2024 онд
Нийт зардал (мян.төг)				600 мян.төг		

БҮЛЭГ 12. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийг г хамрах хүрээ	Хэмжи х нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжэ э	Нийт зардал, мян.төг	Төсөл хэрэгж үүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт, стандарт
Хог хаягдлын цэгийг MNS 5906:2015 стандартад нийцүүлэн ашиглалтанд оруулах	Хогийн цэгийг хог ангилан хаях хогийн савууд байрлуулав	Хог хаягдлын цэгт	-	-	3 ш хогийн сав	430 мян	2024	
Ахуйн хатуу хог хаягдлаар газрын гадарга бохирдох;	Ахуйн хаягдлыг ил задгай хаяхгүй байх, хаягдалын цэгийг стандартын шаардлагад нийцүүлэн битүүмжлэл сайтай хийх, хаягдлыг богино хугацаанд нутаг дэвсгэрээс зөвшөөрөгдсөн цэг рүү цаг тухайд нь зайлуулав.	Төслийн талбайн бүх барилга байгууламж уудад	-	200 мян	-	200 мян	2024	Хог хаягдлын тухай хууль

Хог хаягдал, ШТМ-ын хаягдал хурын усаар дамжин гүний усыг бохирдуулах	Унд ахуйн усыг лабораторын шинжилгээнд тогтсон хуваарийн дагуу шинжлүүлэн өгсөн. Усны шинжилгээний хариуг хавсарсан болно	Төслийн талбай дахь худгийн усанд	-	-	46 мян	ОХШХ-т тусгасан аар	2024	MNS 3936:1986 Ундны ус-Тухайн талбарт нь шинжилгээ хийх MNS 0900:2005 Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ
Стандарт нийцсэн усаар хангах	Ундны усны стандарт хангасаар усаар ажилчдыг хангаж байгаа Шинжилгээгээр батлагдсан	Ундны усны хүрээнд	-	-	-		2024	Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлаг түүнд тавигдах шаардлага MNS 0900:2018

Ахуйн хаягдлыг ил задгай хаяхгүй байх харьяа нийтийн үйлчилгээний албатай хог хаягдлын гэрээ хийх	Ахуйн хатуу, шингэн хаягдлыг ил задгай хаяхгүй байх, нийтийн үйлчилгээний албатай хог хаягдлын гэрээ хийгээгүй болно. Учир нь хол зайтай гээд ирж хог ачилт хийдэггүй	Ахуйн хаягдлын хүрээнд	-		-		2024	Усны тухай хууль, 2012 он Гүний усыг бохирдолоос хамгаалах ерөнхий шаардлагууд. MNS 3342:1982
Нийт		676 мян.төг						

БҮЛЭГ 13. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

Хүснэгт №. 4 Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Байгаль орчны бүрэлдэхүүнд үзүүлэх нөлөөлөл	Хяналт шинжилгээ э хийх байршил	Хугацаа ба давтамж 2024 он	Давт амжийн тоо	Нэгжийн зардал (мян.төг)	Нийт зардал (мян.төг)	Баримтлах арга, аргачлал, стандарт, шаардлагууд																																																		
Агаарын чанарын шинжилгээ																																																										
1	Агаарын бохирдлын шинжилгээ хийлгэж байх	1. Төслийн үйл ажиллагааны үед агаарын чанарын дээжлэлт хийх 2. Төслийн үйл ажиллагааны үед ашиглах тээврийн хэрэгслийг жил бүр үзлэгт хамруулж, агаарын бохирдолын төлбөрийг төлөх, тээврийн хэрэгслийн засвар үйлчилгээг цаг тухайд нь хийх.	Төсөл хэрэгжих талбайд хяналтын 2 цэг сонгох зонхилох салхины доод ба дээд талд	Улирал тутамд	Жилд 1 удаа	60.0	Жилд 1 удаа хийлгэсэн 60 мян 60мян	Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал: У.Отгонбаяр БОШЛ-ийн инженер Сорьцын хэмжээ, төрөл: Агаар TSP Сорьц авсан огноо: 2023.04.11 Шинжилгээний аргын стандарт: MNS Лабораторид ирсэн: 2023.04.12 Шинжилгээ хийсэн огноо: 2023.04.12 Хуудасны тоо: 1/1 Үр дүн: <table><tr><th rowspan="2">Шинжилгээний аргын стандарт</th><th rowspan="2">Шинжилсэн үзүүлэлтийн нэр, хэмжээ, нэгж</th><th colspan="5">Үр дүн</th><th rowspan="2">Хэмжилт хийсэн хугацаа</th></tr><tr><th>TSP их утга (мг/м³)</th><th>TSP бага утга (мг/м³)</th><th>TSP дундаж утга (мг/м³)</th><th>PM10 хоногийн дундаж (мг/м³)</th><th>PM2.5 хоногийн дундаж (мг/м³)</th></tr><tr><td rowspan="4">MNS4585:2016</td><td>A-1 эталон цэг</td><td>0.036</td><td>0.003</td><td>0.009</td><td>0.008</td><td>0.007</td><td>24 цагийн дундаж</td></tr><tr><td>A-2 уурхайн карьер урд тал</td><td>0.099</td><td>0.008</td><td>0.006</td><td>0.011</td><td>0.009</td><td>24 цагийн дундаж</td></tr><tr><td>A-3 хөрөнчий овоолго</td><td>0.081</td><td>0.009</td><td>0.006</td><td>0.011</td><td>0.010</td><td>24 цагийн дундаж</td></tr><tr><td>A-4 шимт хөрөнчий овоолго</td><td>0.057</td><td>0.008</td><td>0.005</td><td>0.010</td><td>0.009</td><td>24 цагийн дундаж</td></tr><tr><td>Стандарт</td><td></td><td></td><td></td><td>0.150</td><td>0.100</td><td>0.050</td><td></td></tr></table> Шинжилгээ гүйцэтгэсэн инженер: У.Отгонбаяр/ (нэр) Хянан баталгаажуулсан лабораторийн эрхлэгч: М.Мөнхбаяр/ (нэр) Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно. Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.	Шинжилгээний аргын стандарт	Шинжилсэн үзүүлэлтийн нэр, хэмжээ, нэгж	Үр дүн					Хэмжилт хийсэн хугацаа	TSP их утга (мг/м³)	TSP бага утга (мг/м³)	TSP дундаж утга (мг/м³)	PM10 хоногийн дундаж (мг/м³)	PM2.5 хоногийн дундаж (мг/м³)	MNS4585:2016	A-1 эталон цэг	0.036	0.003	0.009	0.008	0.007	24 цагийн дундаж	A-2 уурхайн карьер урд тал	0.099	0.008	0.006	0.011	0.009	24 цагийн дундаж	A-3 хөрөнчий овоолго	0.081	0.009	0.006	0.011	0.010	24 цагийн дундаж	A-4 шимт хөрөнчий овоолго	0.057	0.008	0.005	0.010	0.009	24 цагийн дундаж	Стандарт				0.150	0.100	0.050	
Шинжилгээний аргын стандарт	Шинжилсэн үзүүлэлтийн нэр, хэмжээ, нэгж	Үр дүн					Хэмжилт хийсэн хугацаа																																																			
		TSP их утга (мг/м³)	TSP бага утга (мг/м³)	TSP дундаж утга (мг/м³)	PM10 хоногийн дундаж (мг/м³)	PM2.5 хоногийн дундаж (мг/м³)																																																				
MNS4585:2016	A-1 эталон цэг	0.036	0.003	0.009	0.008	0.007	24 цагийн дундаж																																																			
	A-2 уурхайн карьер урд тал	0.099	0.008	0.006	0.011	0.009	24 цагийн дундаж																																																			
	A-3 хөрөнчий овоолго	0.081	0.009	0.006	0.011	0.010	24 цагийн дундаж																																																			
	A-4 шимт хөрөнчий овоолго	0.057	0.008	0.005	0.010	0.009	24 цагийн дундаж																																																			
Стандарт				0.150	0.100	0.050																																																				
2	Агаарын тоосны шинжилгээг мэргэжлийн байгууллага ар хийлгэх	Уурхайн үйл ажиллагаанаас орчинд тоосжилт үүсэх, тархах	Хүдрийг буулгах овоолох цэгт	Улирал тутамд	Жилд 1 удаа	60.0																																																				

LAND OWNER

СОРИЛТЫН ДҮНГИЙН ХУУДАС

Дээж ирсэн огноо: 2024.10.15-29
Шинжилгээ хийлгэж буй байгууллага, хувь хүн: "Ай Эф Соонс" ХХК
Холбоо барих дугаар: 99106705
Дээж авсан газар: Улаанбаатар хот Налайх дүүрэг Зуун модны эгсэн карьерын ордны
оволонго хэсэг бүхэл төхник байдал хэсэг

Хөрсний химийн задлан шинжилгээний дүн / MNS3310:1991

№	Лаб №	Дээжний нэр	Гүн см	pH	Давс, %	ЦДЧ	CaCO ₃ %	Ялзмаг %	Шингээгдсэн суурууд, мг-экв/100 г		Шим тээврийн элементүүд, мг/100 г	
									Ca	Mg	P ₂ O ₅	K ₂
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	24/673/0	Дээж 1	0.20	8.86	0.03	0.053	0.00	0.85	19.9	4.9	0.6	

Хөрсний механик бүрэлдэхүүн /MNS 6824:2020

№	Лаб №	Дээжийн нэр	Гүн, см	Механик ширхэгүүд, % ширхэгийн хэмжээ, мм						
				1.0-0.25	0.25-0.06	0.06-0.01	0.01-0.005	0.005-0.001	<0.001	<0.01
1	26/R730	Долж,1	0.20	54.2	30.6	5.6	1.9	2.4	6.4	<0.01

Хөрсний хүнд металл /MNS ISO 11466:2007/

№	Лаб №	Дээжийн нэр	Гуч. с-во	Хүнд металл м/кг					
				Cd (Кадмий)	Cr (Хром)	Ni (Никель)	Pb (Хур тугал)	Zn (Цинк)	Cu (Хүх)
1	248730	Дрэм-1	0-20		15.9	32	41	55.9	20
Шардараг хэрэгсэл зэвсгээр дээд хэмжээ				1.5	100.0	100.0	70.0	150.0	100
Элсэлцэр хэрэгсэл зэвсгээр дээд хэмжээ				1.0	60.0	60.0	50.0	100.0	66
Элементүүдийн зэвсгээр дээд хэмжээ стандарт				/MNS 5650:2019/					

Жич Шинжилгээний хариу нь зөвхөн тухайн цэгийн дэвжэнд хамаарах ба хувилан олшруулахыг хориглоно.

ШИНЖИЛГЭЭ ГҮЙЦЭТГЭСЭН

Шинжээч: /С. Мягмардаш/

ХЯНАЖ БАТАЛГААЖУУЛСАН

Лабораторийн эрхлэгч Г.Ганчимэг /M.Sc

Монгол улс, Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг 6-р хороо, Нийт Капитал байр 10 давхар 02 тоот
Утас/Факс: 72702020, 88950626 E-mail: landownermongoolin@gmail.com

ГҮЙЦЭТГЭСЭН: “АЙ ЭФ СООНС” ХХК

БҮЛЭГ 14. УДИРДЛАГА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТАЛААР АВАХ АРГА ХЭМЖЭЭ

Хүснэгт №. 5 БОМТ-ийн хүрээнд хэрэгжүүлэх арга

№	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хариуцах эзэн	Нэгжийн өртөг мян.төг	Зардал мян.төг	Гүйцэтгэл
1	Байгаль орчны асуудлыг нэг мэргэжилтэнд хариуцуулж, захирал хяналт тавин ажиллах	Захирал	Дотоод зохион байгуулалтаар		захирал хяналт тавин ажиллах
3	Байгаль орчны асуудал хариуцсан ажилтны ажлын байрны тодорхойлолт гаргаж мөрдүүлэх	Захирал	Осол эрсдэлийн менежментийн зардалд		2024он
4	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, түүний гүйцэтгэлд хяналт тавих, холбогдох байгууллагаар батлуулах	Хариуцсан ажилтан	Дотоод зохион байгуулалтаар		Жил бүрийн 12 сард
5	Төслийг хэрэгжүүлэх явцад байгаль орчныг хамгаалах, сөрөг нөлөөг бууруулах, нөхөн сэргээх ажлыг чанартай хийлгэх боломж бүрдүүлэх	Менежер	Удирдлагын түвшинд		2024 он
6	Уулын ажлын төлөвлөгөө, Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээг уялдуулах	Хариуцсан ажилтан	Дотоод төлөвлөлтөөр		2024 он
7	Мод, ургамал тарих, тэдгээрийн арчилгаа сайжруулах, бүтээмжийг нэмэгдүүлэх шинэ техник, технологи нэвтрүүлэх судалгаа хийх	Хариуцсан ажилтан	-	2024 он	2024 он
8	Байгаль орчныг хамгаалахад чиглэсэн дотоод хяналтыг хэрэгжүүлэх	Менежер	Ослын сургалттай хамтран хэрэгжүүлэх		Хэрэгжүүлж ажиллаж байна.
9	Байгаль орчныг хамгаалах, хийх ажлын талаар ажилчдын дунд нөхөрсөг яриа өрнүүлэн тэдний санаа оноог сонсох, олон нийт /гадны жолооч нар гэх мэт/, мэргэжлийн байгууллагын мэргэжилтнүүдийн зөвлөлгөө, санааг асууж , тусгаж байх	Бүх ажилчдад	Дотоод зохион байгуулалтаар		Улирал бүр

10	Байгаль орчинд ээлтэй байх ухамсар, хүмүүжил олгох талаар талаар ярилцлага, сургалт явуулж байх	БО-ны ажилтан	Дотоод зохион байгуулалтаар Байгаль орчныг хамгаалах сургалтад ажилчдыг хамруулсан	
11	Байгаль орчны ажилтны ур чадварыг дээшлүүлэх сургалтад хамруулах арга хэмжээ авах	Захирал		
12	Байгаль орчныг хамгаалах талаар авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээний явц, үр дүнг холбогдох эрх бүхий байгууллагад, орон нутгийн хурал, захиргааны байгууллагад танилцуулж байх	Захирал	Үйл ажиллагааны зардлаар	-
13	Байгаль хамгаалах, хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны журам батлан мөрдөх	Захирал	Байгаль хамгаалах, хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны журам Аюул, ослоос урьдчилан сэргийлэх, ослын үед авах арга хэмжээний төлөвлөгөөг гарган ажиллаж байна.	
14	Аюул, ослоос урьдчилан сэргийлэх, ослын үед авах арга хэмжээний төлөвлөгөөг мөрдөх	Менежер		
15	Эрүүл мэнд, аюулгүй ажиллагааны талаар авах арга хэмжээ	Захирал		
Удирдлага, зохион байгуулалтын чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний нийт зардал				100.0 мян.төг
2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний урьдчилан тооцоолсон зардал 4 сая 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн зардал нийт:				4.336.000

**БҮЛЭГ 15. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ, ТҮҮНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ОРОЛЦОГЧ, СОНИРХОГЧ ТАЛУУДАД
ТАЙЛАГНАХ, ХЭЛЭЛЦҮҮЛЭХ ХУВААРЬ**

Хүснэгт №. 6 БОМТ, түүний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах, хэлэлцүүлэх хуваарь

БОМТ, түүний хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх оршин суугчид, оролцогч талууд	Тайлагнах, хэлэлцүүлэх хэлбэр	Мэдээний агуулга	Хугацааны тов	Хэлэлцүүлэгээр санал тавих хэлбэр	Зохион байгуулах газар	Гүйцэтгэл
Налайх дүүргийн ИТТ хорхшооны ИНХ		БОМТ-ийн тайлан	11-р сар	Хамтран ажиллах	5-р хорооны байр	цахим системээр илгээсэн
Төслийн сөрөг нөлөөлөлд өртөж болзошгүй нутгийн иргэд, байгууллагын оролцоог хангах, тэдэнд мэдээлэл өгөх, санал бодлыг тусгах	БОМТ-ний биелэлтийн тайлан боловсруулж сумын засаг захиргаанд хүргүүлнэ	Тайланг хүлээн авсан актыг хүргүүлэх	2023.11.01-нд хүргүүлэх	-	“Ай эф соонс” ХХК-ын байгаль орчны мэргэжилтэн	БОМТ-ний биелэлтийн тайлан боловсруулж сумын засаг захиргаанд хүргүүлнэ
Нийт		100.0 мян.төг				